N:o 5
1938

Uusi HUOMEN

»ÄLKÄÄ ANTAKO TULEN SAMMUA

UUSI HUOMEN

on vakavahenkinen suomalaiskansallinen naisten lehti, joka

tekee työtä kansallisen heräämisen ja kansakokonaisuuden puolesta,

ajaa suomalaisuus-, heimo- ja maanpuolustusasiaa,

seuraa valtiollisia tapahtumia sekä kotimaassa että ulkomailla isänmaallis-kansallisen maailmankatsomuksen mukaisesti,

käsittelee yhteiskunnallisia kysymyksiä, etenkin naisen asemaan tai työalaan liittyviä, samoin työväenkysymystä,

taistelee kansamme siveellisen kunnon ja terveen elämän puolesta,

selostaa kansan- ja kotitalouteen sekä maatalouden alalle kuuluvia kysymyksiä,

seuraa suomalaista sivistyselämää, etenkin kirjallisuutta ja taidetta ja huomioi myöskin yleismaailmallisia kulttuuri-ilmiöitä,

tulee sisältämään kaikkea naisten harrastuspiiriin kuuluvaa virkistävää tai kehittävää lukemista.

Uusi Huomen on jokaisen isänmaallisen suomalaisen naisen oma lehti!

Lehti ilmestyy kaksi kertaa kuukaudessa, kesäkuukausina kerran.

Tilaushinta Smk. 30:— vsk. kotimaassa, ulkomaille 1½ doll.

Tilattavissa kaikista postitoimistoista, kirjakaupoista ja asiamiehiltämme. yli maan sekä lehden toimistosta os. HELSINKI, Neitsytpolku 7, puh. 64 159, toimistoaika klo 10—13.

Tilatkaa ja tutustukaa lehteen!

Uusi
HUOMEN

ISÄNMAALLIS-KANSALLINEN NAISTEN LEHTI

Toimitussihteeri: ELSA VUORJOKI Puh. 45 336
Taloudenhoitaja: TYYNI LEISIÖ

HILJA RIIPINEN, päätoimittaja
Toimituskunta:
ELNA HETEMÄKI, VIOLA KUISTIO
ANNA POHJANHEIMO, EEVI SOLANNE
Julkaisija: KUSTANNUS-OY. RASTI

TOIMISTO: Helsinki
Neitsytpolku 7
Puh. 64 159 Klo 10—13
Tilaushinta vsk. 30:—

N:o 5 24. 6. 1938

„Siniristilippumme, sule — — —"

Meidän lipussamme on talviemme hankien valkeus ja Suomen taivaan ja järvien sini. Sen ristinmerkki on vapaussotamme voiton vertauskuva.

Toisten pohjoisten maitten ristiliput kuvaavat niistä maista muinoin tehtyjä ristiretkiä. Meidän siniristimme kertoo siitä taistelusta, joka vapaussodassamme taisteltiin kristinuskon puolesta uskontoa vihaavaa marxilaisuutta vastaan. Meidän siniristilippumme on kahdessa mielessä voiton lippu. Siinä on valtiollisen vapautemme risti ja siinä on uskontaistelun voitonristi. Kuinka se onkaan siten pyhä ja kallis meille!

Ja siksi lippumme on pyhänä ja kalliina pidettävä. Kerrotaan suomalaisesta siirtolaisesta, joka ensi kerran Suomen lipun nähdessään vieraalla maalla lähetystön virkahuoneessa liikutuksen vallassa kumartui ääneti ja painoi nöyrästi huulensa lipun vaatteelle.

Lienemmekö aina osanneet tarpeeksi teroittaa lapsillemme siniristilipun pyhyyttä? Lienevätkö opettajat oppilailleen? Sattui äsken eräässä suurjuhlassa, että koululaisia oli asetettu pienet Suomen liput kädessä laulamaan lippulaulu. Erinomaisen kaunis ja mieltä ylentävä asetelma. Mutta se häiriintyi pahasti, kun lapset juhlapuheen aikana rupesivat juoksentelemaan lippuja huiskuttaen, ja pojat antoivat toisiaan korville Suomen lipuilla. Ei käy.

Nouse vartio

Nouse, vartio valvomahan
kaiken puolesta kallehimman,
minkä on tuottanut taattojen tarmo,
suonut Salliman armahin armo
antimiaan.

Katso, kuinka se kaunista on
kaarros kunnahan, kalliokon!
Kuuletko selkien lainehen laulun,
kuuletko kaukaa pyörtehen pauhun
paasiltaan.

Muista polvea mennehien:
pellot perkasi sitkeys sen.
Mistä nyt lapsensa siementä saivat,
siinä on vuossadat vaadittu vaivat
vanhempain.

Muista, kummulle kalmistohon
uhrit uudet jo uskottu on:
siellä ne uinuvat sankariveljet —
poissa on sorron salvat ja teljet
Suomeltaan.

Katso, kerran on vuorosi sun
muuttaa multahan siunattuhun.
Kirkonkellot ne kutsuu ja kaikaa:
paljonko saanut on tää polvi aikaan
aatteineen?

Nouse, vartio valvomahan,
valmis vaikka, jos vaaditahan
lastenlapsihin siunaten meitä
muistellaan.

LIISA BERGIUS.

Ehkä he sattuivat olemaan kodeista, joissa siniristilippua edelleen vihataan ja odotetaan sitä erään ministerin lupaamaa hetkeä, jolloin "punaiset liput aikanaan otetaan esiin — naftaliinista". Vai olisivatko he muuten vain vallattomia lapsia? Ei missään tapauksessa käy päinsä. Jokaisen kohdaltaan on hoidettava lapsia niin, ettei sellainen missään eikä koskaan uusiinnu.

Lippu on pyhä.

"Isät veljet verellään vihki sinut viiriksi vapaan maan." Se on kalliilla uhreilla vihitty. Se ilmentää kaiken rohkean, kauniin, puhtaan ja ylevän, mitä suomalainen sielu kykenee tuntemaan, on koskaan tuntenut.

"Sun on kunnias kunniamme, Sinun voimasi voimamme on."

Siniristilippu on tulevaisuuden tien osoittaja. Se nostaa aren keskeltä mielen näkemään aineellisen aherruksen yläpuolelle, kauemmas ja korkeammalle.

"Sinä hulmullas mielemme nostat", — niinkuin ihanan lippulaulumme runoilija V. A. Koskenniemi laulaa — "ja kotimme korotat."

Kaikki Suomen kodit. Näin on lippumme kansakokonaisuuteen tietä näyttävä merkki, siihen aikaan, jolloin se kerran on liehuva kansallisesti heränneen, punaisten lippujen uhasta lopullisesti vapautuneen, ylösnousseen Suomen kansan yllä.

Siihen aikaan uskoen me lippumme edessä toistamme joka kerta, kun teemme sille kunniaa, runoilijamme sanat:

"Siniristilippumme, Sulle
valan vannomme kallihin.
Sinun puolestas' elää ja kuolla
on halumme korkehin."

Hilja Riipinen

Raamatun naiset ja ISÄNMAA

Debora.

Kun Mooses oli otettu pois ja hänen seuraajansa Joosuakin oli koottu isäinsä tykö, alkoi Israelin kansan historiassa n.s. Tuomarien aika. Tuomarin tehtävä ei suinkaan ollut helppo. Viholliset ahdistivat vielä israelilaisia joka puolelta, eivätkä suinkaan olleet taipuvaisia tunnustamaan tätä korvenvaeltajakansaa ihanan Kaanaanmaan valtiaaksi. Näytti monasti siltä, että Herra kokonaan oli vetäytynyt syrjään antaen vihollisten mielin määrin ahdistaa Israelia, jonka Hän niin hellästi huolta pitäen oli kuljettanut korpitien tuhansien vaarojen läpi tämän maan omistukseen. Israelilaiset tiesivät kyllä, että he itse olivat syypäät onnettomuuteensa: he olivat Jumalan vakavista varoituksista huolimatta taas langenneet helmasyntiinsä epäjumalanpalvelukseen, jopa niin syvälle että he hylkäsivät Herran ja palvelivat Baalia ja Astarotia.

Mutta Herra ei ollut silloin, niinkuin ei Hän nytkään ole, ainoastaan vanhurskas synnin rankaisija, vaan Hän oli katumusta havaitessaan myös altis armahtaja. Niinpian kuin kansa vilpittömästi tunnusti syntinsä, herätti Herra heille tuomariksi jonkun sopivaksi katsomansa henkilön, joka kykeni pitämään viholliset loitolla, mutta joka myöskin pystyi ylläpitämään kuria Israelin omassa keskuudessa. Tuomareista ovat Gideon, Simson ja Samuel meille kaikille lapsuudesta saakka ylen tuttuja nimiä, mutta harvapa muistanee, että Israelin tuomarien joukossa myös mainitaan eräs nainen, D e b o r a, joka Raamatun sanojen mukaan sitäpaitsi vielä oli naisprofeetta, siis kaksinkertaisesti Jumalan valittu ase. Debora oli naimisissa oleva nainen, koskapa Pyhä Kirja mainitsee hänen puolisonsakin nimen. Mutta kodin huoltaminen sai väistyä silloin, kun isänmaan asiat niin vaativat.

Kananealaisten kuningas oli julistanut sodan israelilaisia vastaan ja oli siis ryhdyttävä nopeasti toimenpiteisiin. Hetkeäkään viivyttelemättä Debora kutsuu puheillensa Barakin, sen miehen, jolta hän toivoi tehokkainta apua asiain näinollen. Barak tulee ja lupaa nopeasti koota kymmentuhantisen miesjoukon lähteäkseen taisteluun Kananean kuningasta vastaan. Mutta niin korkealle hän asettaa Deboran neuvokkuuden, niin välttämättömänä Barak pitää hänenkin mukana oloaan ainakin taistelutantereen lähettyvillä, että hän sanoo: ”Jos sinä menet kanssani, niin minäkin menen, mutta jollet sinä mene kanssani, niin en minäkään mene.” Ja tuomari Debora lähti Barak'in kanssa sotanäyttämölle. Taistelussa saavutettiin voitto ja ”Kananean kuningas nöyryytettiin sinä päivänä Israelin lasten edessä.”

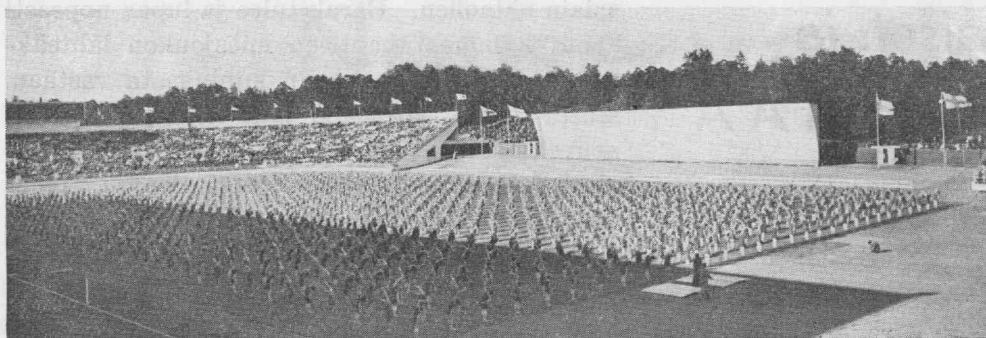
Debora tuntuu itsekin olleen täysin tietoinen siitä, että hänen asemansa kansan tuomarina oli vakavasti velvoittava sekä vaati suuria hengen lahjoja. Mutta ne lahjat Herra oli antanut hänelle täysin mitoin. Sitäpaitsi Jumala myös oli sytyttänyt Deboran sydämeen palavan, äidillisen rakkauden alati vaarassa olevaan isänmaahan ja sen helposti hairahtuvaan kansaan. Siinä ylistysvirressä, jonka Debora yhdessä Barak'in kanssa virittää Jumalalle, hän m.m. sanoo itsestään: ”Israelissa puuttui päälliköitä siksi kun minä, Debora, tulin, tulin äidiksi Israelissa.” Mutta silti hän kyllä myös on valmis tunnustamaan sen osuuden, mikä Israelin isänmaataan rakastavilla, pelottomilla miehillä oli voiton saavuttamisessa, koskapa hän jatkaa: ”Sydämeni iloitsee valtamiehistä, vapaatahtoisista kansan sankareista.”

Mitätön ja köykäinen olisi kuitenkin ollut tämä Deboran kiitosvirsi, jos se olisi rajoittunut vain ihmiskiitokseen. Mutta niin ei ollutkaan asian laita: pohjasävelenä alusta loppuun kaikuu: ”Minä veisaan Herralle, Herralle Israelin Jumalalle.” Deboran voimakkaalle hengelle kangastaa ihana tulevaisuusnäky, johon hän viittaa kiitosvirtensä loppusanoissa: ”Niin hukkukoot kaikki Sinun vihollisesi, Herra! Mutta ne, jotka Sinua rakastavat, olkoot niinkuin aurinko nouseva voimassansa!”

Jumala, vuodata Suomen naisenkin sydämeen isänmaan asioissa Deboran uskoa, rohkeutta, viisautta!

Elsa Koskimies.

HMN huonekaluja valmistaa ja myy ainoastaan *Huonekaluliike Mikko Nupponen*

”Vaikka näytämmekin leikkivän, ... isänmaan hyväksi sen teemme.”

Voimistelua, voimistelijoita kaikkialla. Ei juuri muusta ole viime päivinä puhuttukaan. Täytyi jo sellaisenkin, joka aina oli pitänyt voimistelua, etenkin naisvoimistelua, vain eräiden erikoisen tarmokkaitten, nuorten ja notkeitten erikoisharrastuksena, tarkistaa kantaansa. Oli tainnut jäädä sittenkin aukko sivistykseen — liikuntakulttuuri oli kulttuuria sekin. Vaikkakin ”post festum”, oli tämä aukko nyt mitä pikimmin paikattava.

Lahjoimme annoksella kahvia leivän kera voimistelunopettaja Elna Tammisen, joka muuten ”siviilissä” on nuori maisterinrouva Kopponen, valistamaan meitä sellaisissa voimistelullisissa asioissa, mitä jokaisen naisen tulee tietää, voimistelipa hän tai ei. Olimme saaneetkin saaliiksemme mahdollisimman pätevän asiantuntijan — onhan Elna Tamminen-Kopponen tämän hetken suomalaisen naisvoimistelun aivan eturivin naisia, suosittuine liikuntakouluineen monien satojen naisten ihailema etevä opettaja. Mutta rouva Tamminen ei väheksynyt tyhmiä kysymyksiämme.

— Voidaanko puhua erikoisesta suomalaisesta naisvoimistelusta siinä mielessä, että se olisi erikoislaatuista, muista poikkeavaa?

— Kyllä. Tosin olemme viime vuosisadalla Ruotsista ja myöhemmin Saksasta saaneet vaikutteita, mutta olemme kehittäneet niitä omaperäisesti hyvin paljon, niin että meillä on oma naisvoimistelumme.

— Miten hyvässä ”huudossa” me sitten olemme ulkomailla tässä suhteessa?

— Oikein hyvässä. Kaikki pohjoismaat ja useat muutkin ottavat oppia meistä, osa Elli Björkstenin kehittämästä, osa uudemmasta suunnasta. Meillähän on nimittäin kaksi suuntaa nykyään naisvoimistelussamme.

— Miten nämä suunnat eroavat toisistaan?

— Ns. björksteniläinen suunta pohjautuu ruotsalaiseen Lingin järjestelmään, mutta on sitä paljon naisellisempi. Se pyrkii tekemään voimistelun henkeväksi ja sielukkaaksi opettajan suggeroivan äänen ja olemuksen avulla. Kaikki riippuu siis opettajasta. Hänen pitäisi olla aina persoonallisuus. Tämä suunta on ruotsinkielisillämme yksinomaisena ja pohjoismaissa vallitsevana. Uusi suunta taas on saksalaiseen maailmansodan jälkeen syntyneeseen naisvoimisteluun pohjautuva. Suomalaiset voimistelunopettajat, erikoisesti Hilma Jalkanen, ovat opintomatkoillaan Saksassa tutustuneet eri koulumuotoihin — nykyäänhän Saksan hajanaiset koulukunnat on yhtenäistetty — valikoineet niistä parhaan sekä soveltaneet meikäläisiin oloihin ja entiseen hyvään pohjaan. Tämä suunta pyrkii luomaan hengen voimisteluun liikunnallista tietä, musiikin ja lyömäsoitinten ollessa suurena tekijänä. Sitä edustavat juuri nämä kaikki liikuntakasvatuskoulut, Helvi Salmisen, Esteri Suontaan, allekirjoittaneen y.m.

— Onko tämä meidän suomalaistamamme ns. uusi suunta saavuttanut yhtä hyvän maineen kuin björksteniläinen? Kenties siinäkin menemme alkuperäisistä ”opettajistamme” edelle?

— Kyllä meillä ns. maallikkovoimistelu — siis ei-ammattivoimistelijain — on korkeammalla tasolla kuin Saksassa. Joskin Saksassa on eräitä hyvin korkeatasoisia ammattilaisia koulukunnissaan, siis meikäläisiä voimistelunopettajia vastaavia, on meillä yleistaso parempi, juopa ammatti- ja amatöörivoimistelijain välillä ei ole niin suuri. Saksalaiset vierailijat eivät tahdo uskoa meidän voimistelijoitamme katsellessaan, että nä-

Voim.op. Elna Tamminen-Kopponen.

mä todella olisivat "maallikoita", "Laien", kuten he sanovat.

— Mutta näin ollenhan suomalainen naisvoimistelu oikeastaan on maailman parasta!

— Melkein, naurahtaa haastateltavamme. Kyllä me naiset olemme siinä suhteessa kuulun urheilumaan arvon mukaisia. Äskettäin on mm. eräs suomalainen nainen Marianne Pontan perustanut Parisiin ensimmäisen liikuntakoulun, ja kuuluu se menestyvän oikein hyvin.

— Hauskaa kuulla, että me kelpaamme opettajiksi tuollaiseen vanhaan kulttuurikeskukseen. Suomen naisvoimistelullahan onkin jo pitkä työpäivä takanaan.

— On kyllä. Jo vähän toistasataa vuotta sitten pantiin se alulle. Ja v. 1876 Elin Kallio, joka on saanut kunnianimen "Suomen naisvoimistelun äiti", perusti yhdistyksen, pohjoismaitten ensimmäisen. Näistä ajoista lähtien, jolloin voimistelua mm. pidettiin naisille täysin sopimattomana, on astuttu huimaava askel eteenpäin.

— Sitä todistaa kyllä tämä äskeinen suurkatselmus. Oliko se Suomen tähänastisista suurin voimanponnistus?

— Nyt olivat ensi kertaa sekä miehet että naiset yhdessä, t.s. SVL:n ja SNLL:n kutsusta kaikki muut liitot osallistuivat juhliin, ja ulkomainen edustus oli runsaampi kuin koskaan ennen. Nämä olivat todella oikeat suurkisat. Mutta käyttääkseni Anni Collanin sanoja suomalaisesta naisvoimistelusta: "— — — me emme tahdo pysähtyä, vaan aina pyrkiä eteenpäin".

— Se on oikein, eteenpäin ja yhä laajemmalle. Miten yleistä naisvoimistelu meillä nykyään on?

Varalan voimistelunjohtajakursseilta.

— No kuuluuhan esim. nyt 40-vuotisjuhliaan viettäneeseen Suomen Naisten Liikuntakasvatusliittoon noin 13.000 jäsentä, 280 eri yhdistyksen välityksellä. Mutta tämä ei suinkaan merkitse yleensä voimistelevien naisten lukumäärää. Viime aikoina ovat mm. suurliikkeet ryhtyneet järjestämään voimistelutunteja henkilökunnalleen, osakunnat ja eri yhdistykset jäsenilleen j.n.e. Maaseudullakin voimistellaan vähin kaikkialla. Kotivoimistelusta nyt puhumattakaan . . . Johtajapula taitaa vain olla haittana maaseudulla ja pikkukaupungeissa.

— Ei pahastikaan enää, sillä Varalan ja Tanhuvaaran voimistelukodeissa SNLL:n johtajakursseilla leivotaan johtajia eri osiin maata. Stipendejä hakee usein joku sellaiselta seudulta, missä ei ole voimisteluseuraa aikoen perustaa sellaisen. Mutta sietäisi voimistelun yleistyä vieläkin, jokaisen naisen ikään katsomatta pitäisi voimistella ruumiinsa terveydeksi ja henkensä virkistyttämiseksi. Henkiselle työntekijälle voimistelu on melkeinpä elinehto — meidän täytyy päästä noista ruumiillisesti surkastuneista lukutoukkatyypeistä ja kuivettuneista konttorinaisista. Mutta yhtä hyvin on voimistelu tarpeellista ruumiillisen työn tekijälle, jonka ruumis yksipuolisessa liikunnassa kaipaa voimistelullisia vastaliikkeitä.

— Te voimistelijat teette jaloa työtä kansan terveyden edistämiseksi. "Terve sielu terveessä ruumiissa" on kaunis ihanne, ei vain voimistelijoille vaan koko kansalle.

— Niin. "Vaikka näytämmekin leikkivän, isänmaan hyväksi sen teemme."

Kiitämme haastattelusta. Meistä tuntuu, ettemme ole oikeita isänmaan tyttäriä, ellemme todella huolehdi edes omasta terveydestämme voimistelemalla. Sitenhän osaltamme hitusen edistämme koko kansamme kuntoa.

SEIJA.

SNLL:n joukkue voimisteluleirillä Ruotsissa v. 1932.

Jaksaako Inkeri kestää?

Suomalaisen hengen kaunein kuva kohoaa Inkeristä. Kaunein siksi, ettei se ole ollut missään muualla niin kovan koetuksen alaisena kuin tuolla suomalaisella vartiopaikalla.

Kun Inkerinmaa 1700-luvun alussa joutui Venäjän vallan alaisuuteen, katsoivat sen vallanpitäjät maan venäläistyttämisen välttämättömäksi. Eikä muuten vallanpitäminen olisi käynytkään mahdolliseksi maassa, jonka asukkaista kolmeneljännesosaa oli suomalaisia. — Maahan tuotiin joukottain venäläisiä perhekuntia. Näiden olot tehtiin monin verroin paremmiksi kuin maan varsinaisen suomalaisen asujamiston, ettei orjuuskaan tuntunut pakolta, vaan velvollisuudelta yläluokkaa kohtaan, — suomalaisen orjan asema oli aivan toisenlainen. Lisäksi suomalaisten henkinen ja taloudellinen elämä oli tukahtunut Ruotsi—Suomen ja Venäjän välillä käydyssä sodassa: kirkot hävitetty, papit paenneet maasta sekä talouselämä kärsinyt ankaran iskun.

Vuosi 1861 sai muutoksen aikaan toistasataa vuotta kestäneeseen synkkään tilanteeseen, se katkaisi maaorjuuden kahleet. Tämä uudistusten aika vaikutti huomattavasti Inkerin oloihin. Merkityksellisin oli vuonna 1863 Kolppanan opettajaseminaarin perustaminen, (seminaariin ei otettu naisoppilaita). Tuo suomalaisten pappien suurin ja kaikilla elämänaloilla näkyvin aikaansaannos kyntikin syvän vaon kansallisen viljelyn sarkaan, vaikkakin opettajakunta joutui työskentelemään valmiiksi muokatulla saralla, — kirkon istuttaman ja kodin vaaliman kansallistunnon edelleen kehittäjänä. Mutta ennenkuin Kolppanasta lähteneen opettajaparven työ pääsi kunnollisesti alkuunkaan, vuonna 1891 annettiin vallassaolijoiden taholta kansakouluille uusi ohjesääntö, jossa vaadittiin opetuskieleksi venäjä.

Seuraava venäläistyttämiskeino oli vieläkin osuvampi, tähdätty aivan Inkerin sydämeen — kotiin: Pietarista, tuosta suomensuvun surmaksi rakennetusta kaupungista, annettiin hoitomaksua vastaan koteihin kasvatettavaksi ”löytölapsia”. Kukapa ansiokseen ei olisi ottanut, sillä tarvitsihan Inkerin talonpoika lisätuloja, — ja näin tietämättään, tahtomattaan moni koti avasi vaaralle ovensa. Tällä ilmeisesti koetettiin nujertaa kansallistunto kokonaan. Mutta tapahtuikin päinvastoin. Nämä ruunun- tai linnanlapset, kuten toisissa paikoissa Inkerissä sanottiin, sulautuivat pian kieleltään ja mieleltään suomalaisiin. Mainittakoon vielä, että lapsien ruumiillisesta hoidosta huolehdittiin erikoisemmin, ja heitä varten perustettiin kouluja inkerikkokyliin tarkoituksena sulattaa nekin venäläisiin.

Tällaista sortopolitiikkaa siis harjoitettiin tsaarivallan aikoina ja jatketaan nytkin, joskin eri muodoissa, Kalevalan laulumailla. Sama slaavilainen vaara uhkaa tänään moninverroin suurempana kuin ennen. Missä ennen oli jyrkkä raja, nyt se on poistettu, esim. armeijan joukko-osastojen, joita on kaikkialla, tansseihin houkutellaan ja monesti aivan aivan pakotetaankin nuoria tyttöjä. Pääsy on tehty niin käytännölliseksi, ettei se tuota vaikeuksia. Tytöille annetaan elokuviin, joita on joka ilta, vapaaliput, ja että ryssänsolttu pääsisi lähemmäksi suomalaista naista, on kuvien yhteyteen järjestetty tanssia. Pohjois-Inkerissä, missä raja Pietaria myöten oli kuin seinä, — korvataan pois raahattu suomalainen asutus venäläisillä. Eikä enää ole kysymys vain inkeriläisistä porvarillis-natsionalisteista, vaan osotetaan aivan veitsenleikkauksella suomalaisuuden olevan venäläisen kansallisuuspolitiikan vaarana. Saman kohtalon alaisiksi ovat joutuneet Suomesta paenneet kommunistiemigrantitkin, rinnan inkeriläisten kanssa he ovat karkoituspaikoilla tai kituvat vankiloissa, ellei ole otettu jo hengiltä. Näin on käynyt. Ei Neuvostoliiton ihannoiminenkaan siis turvannut hedän asemaansa. Viimeisin isku on merkillisin kaikista edellisistä. Viime syksystä lähtien kaikki suomenkieliset sanoma- ja aikakauslehdet sekä suomenkielen opetus kouluissa on lakkautettu, vaikkakin suomenkielikin on palvellut Neuvostoliiton valtapyrkimyksiä.

Seisomme todella vakavassa ajankohdassa. Tajuammeko, mitä on kansallisuuden hävittäminen? Suomesta paenneet kommunistitkin 20-vuotiskaudella pitivät omalla tavallaan kiinni kansallisuudestaan. Muuten suomalaisuus olisi slaavilaisen virtaan kokonaan vaipunut, koska kirkkokin, joka Inkerin kansallisuustaistelussa on ollut tärkeänä tekijänä, pyyhkäistiin ensiksi pois.

Tällaista taustaa vasten katsellessa tulee väkisin kysyneeksi, mistä Inkerin kansa sai ja saa voimansa säilyttääkseen kansallistuntonsa. — Tähän on vain yksi vastaus: k o d i s t a. Sieltä tuli syvin voima. Se kantoi sukupolvesta toiseen hedelmää. Mutta kuinka käy tulevan polven? Nyt on raadeltu koti. — Harvoin, aivan kummaksi sattui ennen, että suomalainen nai venäläisen tai nainen meni venäläiselle. Tuskin mitään niin pahoteltiin kuin tuollaista tapausta. Valittavasti, aivan kyynelsilmin, kuuli keski-inkeriläisen äidin puhuvan: ”Voi meijen Mar män sellaiselle!”

Ansioituneita naisia:

TARKASTAJA ANNI COLLAN

Äskeisissä voimistelun suurkisoissa ihastelimme lähes tuhatpäisen kansantanhuujain joukon kaunista karkelointia emmekä tällöin unohtaneet nyt renessanssiaan elävän suomalaisen kansantanssin elvyttäjää ja uudelleen henkiinherättäjää, tarkastaja Anni Collania. Hän on kauniit kansantanssimme pelastanut unhoon joutumasta. Pitkillä kiertomatkoilla eri puolilla maata hän on kerännyt kansantanhutietonsa, saattanut ne kirjoina julkisuuteen ja sytyttävällä olemuksellaan innostuttanut "kasvavan kansan" niihin.

Kansantanssien keruu ja elvytys on kuitenkin vain vähäinen sirpale Anni Collanin rikassisältöisestä elämäntyöstä. Kaikkeen, mikä koskee suomalaista naisvoimistelua, liittyy läheisesti hänen nimensä perustajana, johtajana, innoittajana ja kunniajäsenenä. Anni Collan onkin liikuntakasvatuskulttuurimme tämän hetken ansioituneimpia ja keskeisimpiä henkilöitä. Pystypäisenä, reipasryhtisenä, kirkaskatseisena, iloisena yrittäjänä hän 62 ikävuodestaan huolimatta ohittaa nuorempansa. Leikinlaskussa ensimmäisenä, työinnossa voittamattomana tämä nykyiseltä viralliselta ammatiltaan kouluhallituksen voimistelun ja terveysopin tarkastaja monen erikoisharrastuksensa ohella ennättää partiotoiminnassa, jossa hän vuosikymmeniä on uupumatta uurastanut, teroittaa kasvateilleen "Ole valmis"-käskyä, jota itse tinkimättä nuodattaa.

Alotteita, uhrautuvaa työtä, sitkeyttä, hehkua, kauneudenpalvontaa sanan parhaassa merkityksessä on Anni Collanin työntäyteinen elämä ollut. Jo nuorena omaksumilleen aatteille hän on ollut tinkimättömän uskollinen, palvellen niitä vertojaan hakevalla innolla niin painetussa ja puhutussa sanassa kuin teossakin.

Kymmenet tuhannet suomalaiset naisvoimistelijat tuntevat Anni Collanin, sillä hänen kaltaistaan persoonallisuutta ei sivuta henkilön huomioiduksi tulematta. Tänä voimistelun suurena suvena on paikallaan kiinnittää ei-voimistelijoidenkin huomio tähän Suomen naisten liikuntakasvatuksen merkkihenkilöön.

Pidettiinpä niinkin pahana, että kun Pohjois-Inkerissä erään talonpoikaistalon tyttö tuli raskaaksi ruununpojalle, niin isä murtui surusta, ja kansan kesken pidettiin hänen sanomiaan sanoja ikäänkuin testamenttina: "Jos edes suomalainen olis tyttöin pilant!" Niin hävettävä, synti, rikos, kuin tuollainen tapaus kansankin mielestä oli, olisi se ollut mieluummin sallittua suomalaiseen nähden. — Useiden vuosien aikana ei ollut seurakunnassa syntynyt aviottomia lapsia.

Kotiseuturakkaus on ollut myöskin yhtenä ihmeellisenä kansallistunnon suojaajana. Siihen on kilpistynyt moni venäläistyminen. Sillä olihan inkeriläisillä tarjona niin monia vaaroja, esim. sotaväessä, jossa venälästä etevämpänä inkeriläinen olisi palveluksesta vapauduttuaan saanut ansiotoimen, — tietääkseni monille oli tarjottu. Ja mikä toimeentulomahdollisuuksien paikka olisi ollut Pietarin kaupunki naisille sekä miehille, etenkin heille, joiden oli oltava toisen työssä. Mutta — eivät edes ruununlapsetkaan lähteneet.

Kansantarinoilla on myöskin ollut oma osansa. Pohjois-Inkerin kulmilla kierteli kummallinen tarina. Sillä kait oli tarkoitettu inkerikkojen vieroksumista, koska heitä toisuskoisuutensa vuoksi pidettiin venäläisinä. Kerrottiin, että pahahenki kuljetti ryssiä kulissa ja sen pohjan ollessa rikkinäisen heitä tippui Inkeriin. Mitä Pohjois-Inkerin inkerikoista voidaan löytää venäläisyyteen vivahtavaa, on ainoastaan uskonto. Muuten he kaikessa ovat verrattavissa muihin suomalaisiin. Näin loitolla koti on kasvattanut venäläisyydestä.

Myöhemmän ajan tuotteena, kun kansan käsitteitä monelta taholta melkoisesti sotkettiin, on laulettu: "Venäläisen heilan tahon, kun uon itse nakki, kun ei vihi Ville-herra, vihkii vennäin pappi". (Ville-herra — Vuoleen seurakunnan viimeinen kirkkoherra). Tälläkin laululla on todennäköisesti tarkoitettu toisuskoisia suomalaisia, sillä oltiinhan Pohjois-Inkerissä käsin, jossa tuota laulua on laulettu ja ehkä sepitettykin, kokonaan erossa ryssien kanssakäymisestä. Erossa oltiin niin jyrkästi, että kylissä vuosia olleet rajavartiosotilaat eivät käyneet leikkikentillä, eikä ryssänsolttuihin ollut muutenkaan kosketusta. Väistäen tytöt kulkivat kasarmin ohi. — Seuraavat nasevat sanat puhuvat samaa: "Mie en taho venäläistä vejen sejassakkaa, kuin se norja Suomen poika vieresäni makkaa".

Sitkeyttä ovat inkeriläiset osoittaneet ja sitkeyttä on tarvittu taistelussa alituista venäläistyttämistä vastaan. Mutta jaksaako Inkeri kestää vieläkin — ja kuinka kauan?

Eeva Läärä.

Siellä, missä maaherrallekin on tarjottu ruokaa navetassa...

Juhannuksen lähetessä on pohjanperien vaimoväki jo pitkään tulisessa siivoustouhussa. Alkua on tehty jo toukokuussa, mutta välillä on ollut pellonaika, jolloin vaimoinen väkikin on tarvittu pelloilla, kuka *karhittemassa* siementä maahan, kuka sontia hajoittamassa. Ja hukkaan kuuraus olisi mennytkin, sillä pellonaikana sotketaan paikat multasaappailla, kun lehmät ovat vielä *sisällä* eikä ole siksi voitu muuttaa navettaan asumaan. Mutta Salmon päivänä on karja laskettu laitumelle, ensin kotitörmiä jyrsimään ja sitten jo parin päivän perästä viety *kenttään*, karjamajalle. Toisin paikoin ovat *kesänavetat* aivan vainioaidan takana, mutta kotialue on sellaista pyhäämaata, jossa *sontasorkat* eivät saa olla *rapomassa* ja kärpäsiä tuomassa.

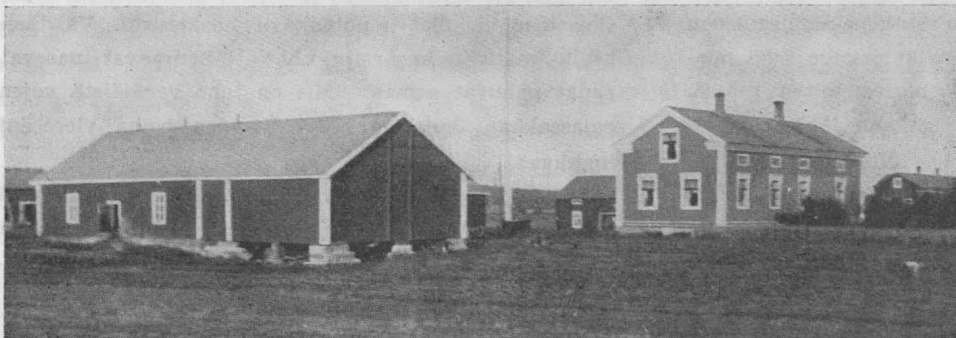
Toinen on järjestys Tornionlaaksossa kuin muualla. Asutuksen valtapaikoillakin on huonompi siivo kuin siellä vehreässä laaksokunnassa, jonka ihmisiin on mennyt melkein hulluuteen saakka kaikenlaisen siisteyden harrastus. Siihen tahtiin on vaikea ja mahdotonkin totuttaa muualta tullutta ihmistä, mutta itselle laaksokunnan kansalle se on maailman yksinkertaisin asia. Joka kohdan, yksinpä talvitunkion pohjalankkujen tulee puhtauttaan kiiltää, eikä pahimmassakaan töllissä saa näkyä lutikanjälkiä. Tornionlaaksossa ei tunneta muita *syöpiä*, syöpäläisiä, kuin ne, jotka kesällä lentävät ihmisten ja luontokappaleitten kiusana. Lutikasta ja russakasta, kotieläimistä, jotka joskus ylhäisesti hallitsevat keski- ja etelä-Suomessa suuria ja pöyhkeitäkin taloja, ei Tornionlaaksossa ole merkkiäkään. Rohkenee kyllä luvata päärahan ja tappopalkan, jos niitä sieltä tapaa, eikä siellä silti niin kylmä ole, että ne olisivat paleltuneet.

Tämä ei ole mitään turhaa kehumista. Maaherrallekin on tarjottu ruokaa navetassa, eikä siellä ole ollut yhtään sonnanhajua tai amoniakkikaasua. Navetan matalat seinät, pitkät räystäät ja pienet ikkunat pitävät sisälläolijat viileydessä, eikä navetan lattiaa ole maalattu, niinkuin talviasuntoja, siksi navetassa voi peltosaappaissakin olla, mutta meneppäs niissä talvipirttiin, niin uuniluudan varresta saat. Ymmärtää miesväkikin tämän komennon, vaikka se joskus tuntuukin menevän liiallisuuksiin.

Mutta miesväellä on oma alueensa ja siellä se pitää järjestyksen ja siisteyden. Talossa, jossa on rakennuksia neljällä puolella ja piha on säännöllinen neliö, on paljon liiteri-, vaja- ja vinttitiloja, vielä ovat riihet, olkiladot ja puimahuoneet, joihin sopii katon alle kaikenlaista *ajokalua* ja työvälinettä. Ja sääntönä on, että esillä saavat olla vain ne *neuvot*, reet tai kärryt, joita kulloinkin välttämättä tarvitaan. Muita on pidettävä niin piilossa kuin ei niitä talossa olisikaan. Sitä taitoa eivät talonpojat osaa muualla Suomessa, ei ainakaan monessa paikassa. Kiertäkääpäs itse katsomassa pihanurkkanne!

*

Nyt luultaisiin, että eihän siellä Tornionlaaksossa ehditä muuta tehdäkään kuin *kluututa*, pestä ja järjestystä pitää, mutta kyllä siellä sentään muutakin tehdään lujasti, yhtään ajattelematta 8-tuntisia työpäiviä ja kesän mukavuuksia. Tornionlaaksolainen ei juuri mielellään kotoaan liiku mihinkään. Sen nautin-

Tyypillinen länsipohjalainen talo.

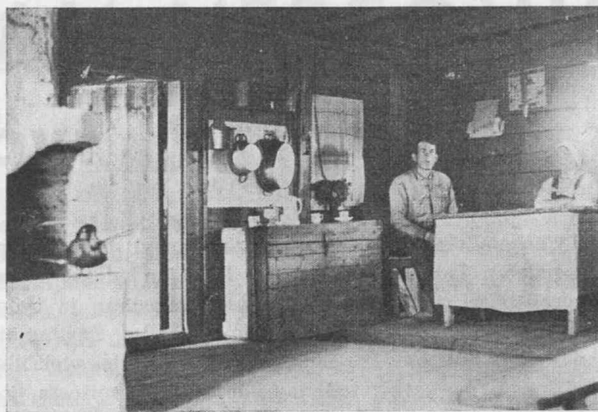
non, joka muualla Suomessa monin paikoin haetaan kylänkulusta ja turhista juhlimisista, sen saa Tornionlaakson asukas kotoaan, jossa viihtyy ja jossa vieraankin viitsii ottaa vastaan. Laaksokunnan väki on työteliästä, muuten se ei eläisi. Rehevä jokilaakso antaa heinää, mutta viljantulo on paljon heikompaa ja epävarmempaa kuin etelämpänä. Mutta silti *pärjäävät* Tornionlaakson ihmiset, ainakin syrjästä katsoen, paremmin kuin etelämpien seutujen asukkaat. Työtä tehdään taidolla ja lujasti. Elämää katsotaan aina nenänpäätä etemmäksi ja hyvänä aikana säästetään pahojenpäivien varalta. Tätä emme sano niistä *joppareista*, jotka ovat rajan vaikutuksesta tottuneet hankkimaan elantonsa kaikennäköisellä pienellä keinottelulla. Heidän olonsa on myös sen mukaista.

Siinä juuri taitoa kysytäänkin, että talot pysyvät hyvässä siivossa pihanurkistaan ja sisältäkin ilman, että siitä näyttäisi ihmisille ylimääräistä vaivaa koituvan. Jos siitä työtä aiheutuukin, suoritetaan se suurella uutteruudella ja tavallisesti ylityönä ja ainoana palkkana tyytyväinen mieli. Jos satut olemaan esim. heinäaikana tornionlaaksolaisessa maalaistalossa siihen aikaan kun väki tulee niityltä, niin näet, kuinka ventovieras heinämieskin nyhjäsee pihalla jotakin esinettä, työkalua tai ajopeliä, joka on sattunut jäämään sopimattomaan paikkaan. Niittyvarusteita ei heitellä hujanhajan pihalle, vaan kaikilla ovat määrätyt paikkansa. Vaikka parikymmentä henkeä on tullut pihaan, niin ei sen jälkiä, kenkiä tai muita kamppeita näy missään. Raskaankin päivätyön jälkeen voidaan niinkuin virkistykseksi touhuta *ulkokausteella* tai liiterissä. Naisväki pesee niittyastioita ja työskentelee omissa askareissaan. Silti ehditään levätä yösydän ja lähteä taas aamuvarhaisella raskasta päiväurakkaa suorittamaan. Kauempana ulkoniityillä olevissa *niittypirteissä* säilyy sama hyvä järjestys. Ahtauskaan ei voi sitä rikkoa.

*

Tässä on puhuttu Tornionlaaksosta niinkuin tärkeämmästäkin paikasta. Lukija saattaa ihmetellä, että mikä maanääri se mahtaakaan olla. Tornionlaakso on maakunta selvine rajoineen. Ylhäältä Könkämän ja Palojoen latvoilta Pohjanlahden pohjukkaan asti pitkin Ruotsin vastaista rajaa sitä riittää. Valtaväylä on suuri ja vetevä. Sen ranta-alueet laajat. Asutus on keskittynyt enempi ison joen varteen, jossa ovat parhaat viljelystilatkin ja entiset peltomaat. Sillä tavalla on laaksomaakunta ja asutus syntynyt. Pirkkojen päivistä meidän aikaamme on kehitys aina kulkenut oikeaan suuntaan ja perinteitä on pyhinä pidetty.

Rajavahti.

Navetta kesäasuntona Kihlangissa. Kyllä tällaisessa kesätuvassa kelpaa asua. Mattojakin käytetään lattialla.

Tätäkään navettaa tuskin erottaisi pirtistä, elleivät sivulla näkyvät lehmien pilttuut kertoisi siellä talvisin asuvan toisenlaista väkeä.

Häviävää Tornionlaaksoa. Tyypillinen vanha asuinrakennus Muonion kirkonkylässä.

NUORTEN NAISTEN työpalvelu Saksassa

Työn puoluepäivillä seisoi ensi kertaa yli tuhat nuorten naisten työpalvelun jäsentä Johtajan edessä miestovereittensa rinnalla todistamassa uskostaan ja työstään Johtajalleen ja koko Saksan kansalle. Ensimmäisen kerran oli heidän esiinnyttävä suurelle yleisölle, ensi kertaa he saivat todistaa sen aatteen voitosta, joka monien epäilemänä ja toisten taistelemana nyt on toteutettu nuorten naisten työpalveluksessa. Kun työleirin tytöt hitain askelin astuivat avaralle Zeppelinkentälle, kun he muodostivat juhlaisat, valkoiset piirinsä, kun he lauloivat lippulaulunsa, silloin jokainen, joka oli tuossa juhlahetkessä mukana, tunsi, että tämä edusti jotakin aivan uutta. Valtaisina seisoivat miestenleirin kulmikkaat marssiyhdistelmät kuin suojellen tyttöjen suurten piirien takana, ja koko näyn yllä oli syvä sopusointu. Toinen toistaan täydentäen, vasta siten täydelliseksi tehden ja kuitenkin kumpainenkin omassa lajissaan pysyen siinä tietoisuudessa, että juuri se on kullekin suurin voima. Katsojaparvekkeilla ei yksikään ymmärtänyt väärin sitä kieltä, joka tässä puhui niin yhtenäisesti ja varmasti yhteisestä päämäärästä ja molempien valtakunnan työpalvelun eri haarojen erilaisista teistä. Ja kaikki saivat juhlahetkestä sen varman vakaumuksen, että nuorten naisten työpalvelu on säilyttänyt sen nimenomaan naisille sopivan luonteen, jollaisen se alunperin itselleen suunnitteli. — — —

Tämän sisäisen kehityksen lujittaminen on merkittävä vuoden 1937 työn ilahduttavimmaksi ja tärkeimmäksi tulokseksi. Kaikki valtakunnan työpalvelun yksityisalat ovat palvelleet vain tätä kasvatustehtävää ja merkitsee kaikille edistystä, jos kasvatuksen tulos on ollut hyvä ja oikea.

Tyttöjen kasvattamiseen itsenäisiksi, alttiiksi ja vastuuntuntoisiksi naisiksi kuuluu ensi sijassa luonnollisesti t y ö; sen pohjalle rakentuu muu kasvatus. Työn täytyy siksi olla kaikkialla sellaista, että se edistää kasvatusta. Tästä syystä on edelleen harkittu työkysymystä, niin että jokaisessa niistä 600:sta leiristä, joita vuonna 1937 naisten työpalvelua koskevan lain nojalla perustettiin, työ oli positiivista ja tarkoitustaan vastaavaa. Suurin piirtein katsottuna on kuluneena vuonna työharjoittelu kohdistettu vielä enemmän ja kiinteämmin maalle, koska apu juuri siellä lisätyövoiman muodossa oli enin tarpeen. Tähänastisten harjoittelualueiden, taloudellisesti heikommassa asemassa olevien seutujen lisäksi on työpalvelu osoittautunut niillä seuduilla välttämättömäksi, joissa tosin ei ole taloudellista hätää, mutta joita rasittaa tuntuvasti työväestön puute. Vähentääkseen maalaisnaisten ylikuormitusta, on myös näissä seuduissa naisten työleirien apua järjestetty. On itsestään selvää, että tämä hätäapu, jonka valtio lähettää työleirin tyttöjen avulla, täytyy mahdollisuuksien mukaan tulla korvatuksi, sillä tässä on kysymys sellaisista talonpoikaistiloista, jotka kykenisivät hyvin palkkaamaan työvoimansa. Näitten kysymysten järjestelyä varten tehtiin viime vuoden toukokuussa työleirijohtajan ja valtakunnan elintarveviraston välillä sopimuksia, jotka takaavat elintarvevirastolle työn edustajana oikean määrätietoisen työpalveluosuuden, mutta vaativat sitä velvoittamaan talonpoikia suorittamaan vastaavat avustukset leirimenoihin. Nämä suoritetaan piireittäin valtakunnan työleirijohdolle, joka käyttää ne tarkoituksenmukaisesti leirien ylläpitoon ja uusien työleirien perustamiseen. Niillä seuduilla, joilla ei tule kysymykseen varsinainen talonpoikien auttaminen, vaan leirin tyttöjen työosuus palvelee sosiaalisia tarkoituksia, astuu elintarveviraston sijalle kansallissosialistinen huolto (N.S.V) tahi seurakunta. Näin ovat työpalvelun kysymykset lopullisesti ratkaistu, ja sen kaunis saavutus on se, että työleiriläisten työosuus on joka paikassa välttämätöntä ja sen ohessa aatteellista ja kansantaloudellisesti kelpoista palvelusta.

Täten on saatu takuu siitä, että jokainen niistä 25,000 työleiritytöstä, jotka aikansa palvelevat leirissään, voi viedä sen elämyksen mukanaan tulevaan elämään, että kerran on todellakin puolen vuoden ajan voinut olla huojennuksena ja apuna oman kansansa toisille ihmisille. Tämä elämys merkitsee jo itsessään tiedotonta kasvatusta. Ja tähän liittyy se tietoinen kasvatus, jonka leirin tytöt saavat johtajiltaan. Opetustunnit, joilla käsitellään valtiollisia, kansantaloudellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä, ovat aivan erikoisen tärkeitä ja edellyttävät leirijohtajilta vastaavaa asiallista ja kasvatusopillista tehtäväänsä valmistumista. Leirinjohtajan tulee myös hallita sekä suorituksen että suunnittelun puolesta liikuntakasvatuksen ala, jolle annetaan nuorten naisten työpalveluksessa yhä suurempi merkitys. Samoin läpikäydään leireillä yhä suuremmassa määrin kotitaloudellinen koulutus, niin että leiriläinen saa myöskin käytännöllistä etua omaa elämäänsä varten.

Näillä aloilla tarvitsevat leirinjohtajat hyvät tiedot. Siksi kiinnitettiinkin kuluneena vuonna erikoista huomiota johtajakoulutukseen valtakunnan työpalvelun kouluissa. Viisi piirikoulua valmistaa jo neljännesvuotisilla kursseilla leirijohtajan toimeen pyrkiviä tehtäviinsä, ja odotettavissa on, että tulevana vuonna koulujen luku suurenee. — — —

Nuorten naisten leiripalvelu oli 600 leireineen ja 25,000 leirityttöineen 1. tammikuuta 1938 saavuttanut sen päämäärän, jonka johtajan laki vuoden 1936 syyskuussa sille antoi. Tämä kehitys jatkuu, ja samoinkuin kuluneena vuonna kaikki leirinjohtajat ovat omistautuneet työlle kaikin voimin, niin tulee heidän tahtonsa ja uskonsa olemaan lujin tukipylväs naisten työpalve-

Lapuan juhlien jälkeen

Täällä Lapualla, kuten muuallakin, on koko alkukevään paleltu ja vilustuttu, sairasteltu ja aivasteltu, ennusteltu huonoa vuotta ja päivitelty myöhäistä kesäntuloa. Mutta jopa vihdoinkin toukokuun lopulla rupesivat ilmat lämpiämään, puut lehdittyivät uskomattoman nopeasti ja tuomi verhoutui valkeaan huntuunsa. Tuli helluntai, heleänä ja keväisen tuoreena, yllään sille entuudestaan kuuluva pyhä, harras tunnelma. Mutta siinä tunnelmassa havaitsi tällä kertaa jotain uuttakin. Ainakin meikäläinen sen havaitsi. En tiedä, miten lienee ollut ulkopuolisen laita.

Kun helluntailauantai-iltana IKL:n edustajakokouksen jäsenet liittyen Lapuan tummaan kirkkokansaan astuivat pyhäiseen temppeliin helluntaiseurojen viettoon, luin syvää hartautta heidän kaukaa tulleidenkin kasvoilla. Sanan kuulossa, heränneitten voimakashenkisten virsien kajahdellessa löysi kyynelkin tiensä moneen silmään, joka ehkä ei ollut vettynyt vuosikausiin. Päivällä oli tehty vakaata työtä isänmaan asian ympärillä, oli todettu vaikeuksia, oli iloittu saavutuksista. Nyt laskeutui täällä kirkossa ikäänkuin siunaus kaiken ylle.

Samaa tunnelmaa havaitsi ihmisten mielissä huomisinkin, varsinaisena juhlapäivänä. Monituhantisena vyörynä solui vieraita kaikilta Suomen kulmilta Lapun kirkonkylään. Aivan aamuvarhaisesta saakka. Me paikkakuntalaiset katselimme iloisen ihmetyksen vallassa pitkiä, juhlallisia autojonoja, monisatalukuisia polkupyöriä, ryhmissä vaeltavia, pyhäpukuisia jalankulkijoita, joilla kaikilla tänään oli asiaa Lapualle.

Niin vieraan kuin paikkakuntalaisenkin mieli virittyi korkeaan vireeseen jo aamuisen kunniakäynnin aikana Vihtori Kosolan haudalla. Siellä puhuivat voimakasta kieltään sekä taivaallinen että maallinen isänmaa, nuo kaksi kallisarvoista käsitettä, jotka saattavat vaatia ihmiseltä kaiken, mutta jotka toisaalta myös antavat kaiken, mikä elämässä on omistamisen arvoista. Näiden kahden ylevän asian ympärillä liikkuivat saarnat, puheet, virret, laulut ja soitot kaiken päivää. Tuntui siltä, että arki huolineen ja vastuksineen oli takanapäin, että sama odotti myös edessäpäin, mutta tämä päivä oli pyhäinen suven sunnuntai, joka nosti mielen korkealle.

Uljaasti hulmahtelivat liput juhlakentällä, hehkuvana liekehti isänmaanrakkauden puhdas tuli nuorten laulajien ja lausujain katseissa, voimakkaina, velvoittavina, toivorikkaina singahtelivat sanat puhujakorokkeelta. Monituhantisen kuulijajoukon käyttäytymisessä ei ollut moitteen sijaa. Annoin katseeni liukua yli penkkirivin: koko yhteiskunnallinen arvoasteikko oli siinä edustettuna. Samoin oli laita esiintyjiin nähden, varsinkin tervehdyksien esittäjiä huomioidessaan sen ilolla totesi. IKL on todellakin pystynyt kokoamaan helmaansa kannattajia kaikista kansankerroksista. Mutta se on pystynyt enempäänkin: se on sulattanut tämän mitä erilaisimmista aineksista kokoonpannun ystäväjoukkonsa todelliseksi, toisilleen läheiseksi sisaruspiiriksi.

Nytkin kaikki totesivat, että tunnelma oli ehyt. Jos oli vastustajiakin joukossa — kunpa niitä olisikin ollut oikein runsaasti — hukkuivat heidän vikoilevat arvostelunsa kuin pisarat mereen eivätkä pystyneet tunnelman eheyttä särkemään.

Väliajoilla maistui kahvi, voileivät ja ruoka-annokset tekivät vilkkaasti kauppansa. Iloisia huudahduksia kuului sieltä ja täältä, kun tutut äkkiarvaamatta tapasivat toisensa. Paluumatkasta tehtiin sopimuksia eikä tuntunut kaukovieraita sekään surettavan, että seuraava yö kuluisi taas matkan tekoon. Olihan taivas kirkas, helluntain tuuli pehmeän leppoisaa ja mieli täynnä innostavia juhlamuistoja.

Niin, *juhla* se tosiaankin oli tämä IKL:n valtava kesäkokous, juhla sanan kauneimmassa merkityksessä.

Paikkakuntalainen.

---

lun kasvavassa rakennuksessa. Mutta tarvitaan yhä enemmän naisia, jotka palvelevat samalla auliudella ja uskolla tätä työtä, että järjestelyvuosien perästä nuorten naisten työleiri voisi kutsua kaikki Saksan nuoret tytöt suorittamaan vapaaehtoisina yleistä velvollisuutta.

Sillä aina uudestaan me saamme huomata, miten paljon rikkaampina leiritytöt palvelupuolivuotensa jälkeen palaavat takaisin, miten kiitollisia he ovat opistaan ja elämyksistään ja miten he itse toivovat, että kaikki Saksan tytöt saisivat kokea saman puolivuotiskauden. He tuntevat itse mitä pakottavimmin, kuinka toisenlaisiksi he ovat tulleet tuon puolen vuoden kautta, miten paljon suuremmalla auliudella he käyvät omiin tehtäviinsä, jotka elämä heille asettaa ja miten toisenlaisin silmin he katselevat kansansa elämää. He eivät voi eivätkä tahdo palata takaisin siihen harrastuksettomaan ilmapiiriin, joka ennen oli heistä ehkä luonnollinen elämänkohde, he tahtovat auttaa, tahtovat edelleen olla omalla tavallaan kansansa eläviä, osaaottavia ja huolehtivia jäseniä. Se, että heillä on tällainen halu, antaa nuorten naisten työpalveluksesta kauniin todistuksen, ja johtajille, jotka ovat puolen vuotta saaneet kasvattaa noita nuoria ihmisiä, tämä saavutus antaa yhä uutta voimaa heidän työssään.

Leirin johtajat iloitsevat, kun nuo leiritytöt, jotka tulivat heidän luokseen valtiollista elämää tuntemattomina, harrastuksettomina nuorina tyttöinä, nyt todistavat Saksan naistentoiminnan nuorisoryhmissä työvalmiutensa, kun he siinä toteuttavat sen, mitä leiri heille on antanut, kun nuo nuoret tytöt kehittävät itseään edelleen ja edistyvät, kun he siinä muodostavat elämänasenteensa sellaiseksi kuin alussa oli puhe. Tämä elämänasenne ei häviä heiltä koskaan, ja niin on heidän koko elämänsä muodostuva "Saksan työpalvelukseksi".

(Gertrud Zypries. "Deutsches Frauenschaffen".)

KIRJALLISUUTTA

Ajankohtainen vanha kirja.

JUHANI. AHO: *Hajamietteitä kapinaviikoilta.* — WSOY. — Siv. 290.

Harvoin tulee vanha kirja uusittuna soveliaampaan aikaan kuin Juhani Ahon "Hajamietteitä kapinaviikoilta". Ei siksi, että tuon ajan muisteleminen kenellekään toisi virkistystä. Kaukana siitä. Se on ollut häpeän ja surkeuden aikaa. Sen silmissä, joka päivä päivältä omakohtaisesti seurasi punaisen kapinajoukon petosta, siitä johtuvaa kärsimystä ja sen ajan julmia tekoja.

Mutta että jotakin muisto opettaisi, Aho sanoo esipuheessaan, joka on päivätty 1. 6. 1918, mietekokoelman tarkoituksena m.m. olevan: "Saavat näistä ehkä jonkun käsityksen siitä, millä tavalla täällä kapinalliset hoitavat yllytysrintamaansa sanomalehdissään. Sitä varten olen selostellut 'Työmiehen' ja 'Tiedonantajan' tärkeimpiä, etten sanoisi törkeimpiä kirjoituksia, joita valkoisessa Suomessa ei ollut saatavana. Polemisoimalla niitä vastaan tuulettelimme siitä pilaantuneesta ilmasta, johon vääristely ja valhe pyrki meitä täällä joka päivä tukehduttamaan."

Erikoisesti onkin Aho nähnyt tuon ajan valheen. Niinpä hän muutamasta sen ajan julistuksesta sanoo: "Eihän tämä julistus olisi tullut siltä taholta miltä se on, jollei se alkaisi valheella, päättyisi valheeseen ja olisi valhetta melkein läpeensä rivi riviltä." Aho osaa nähdä myöskin naurettavia ja säälittäviä piirteitä punaisten valta-ajassa. Hän filosofoi ja ymmärtää. Mutta kun hän — liberaalina — joutuu esim. sosialidemokraattista puoluetta lopullisesti tuomitsevaan tulokseen, merkitsee se paljon! Sen "rauhan vaatimuksen" johdosta, jonka allekirjoittajina ovat nykyisen sos.-dem. puolueen kaikkein edustavimmat johtohenkilöt, sanoo Aho, nimittäen koko rauhanvaatimusta "avuttomaksi ja hävyttömäksi". "Täällä on joskus suunniteltu sos.-dem. puolueen tulevaisuuden mahdollisuuksia tässä maassa jollain uudella pohjalla ja uusien miesten johdolla. Eivät ainakaan nämä kapinasta syrjässä pysyneet kykene puoluettaan uudesta luomaan. Ehdotuksellaan, jossa ei ole paheksumisen sanaa tapahtuneiden hirmujen johdosta, he ovat repineet kaikki sillanrakentamismahdollisuudet porvarillisen yhteiskunnan ja oman ryhmänsä välille."

Näin sanoo liberaali Aho. On nyt tällä hetkellä, jolloin valko-punasillan rakentamispuuhat ovat parhaillaan käynnissä Ahon tuomitsemien miesten kanssa, on erinomaisen järkeä selventävää ja virkistävää se kaikki, mitä punaisten "sillanrakentajain" puolue kaksi vuosikymmentä sitten sai aikaan tässä maassa. Historia kun nimittäin koskaan ei ole vielä ollut uudistumatta.

Jokainen poliittista elämää seuraava hankkii varmaan kirjan, ellei hänellä sitä jo ole.

H. R.

Rintaman toiselta puolen.

JALMARI PARIKKA: Viimeinen taisto. W.S.O.Y.

Vapaussodan henkeä ja perinteitä, jotka voimakkaina elävät isänmaallisen kansanaineksen keskuudessa, ei ajan hammas voi himmentää niinkauan kuin kansamme pysyy kyllin terveenä käsittääkseen historiallisen tehtävänsä. Mutta eräässä suhteessa on kulunut aika tuonut muutoksia vapaussodan aikaisten tapahtumien arviointiin: olemme jo kyllin etäällä tästä historiamme merkkitapauksesta, jotta rehellisyyteen pyrkiviä itsetilityksiä voi jo syntyä niiden ristiriitojen selvittämiseksi, joita kansamme jakaantuminen kahteen leiriin aiheutti, tai niiden mielialojen kuvaamiseksi, jotka vallitsivat rintaman punaisella puolen.

Parikan teos edustaa viimemainittua, vaikkakin rajoitetussa mielessä. Hän nim. pyrkii kuvaamaan tapahtumia puhtaasti rintamapäällikön, jona hän oli Karjalan pohjoisella rintamanosalla, kannalta ja nimenomaan ilmoittaa, ettei hän ryhdy pohtimaan kummankaan taistelevan puolen moraalista oikeutusta taisteluunsa. Mutta tästä huolimatta on teos sangen kiintoisa, sillä kirjoittaja joutuu pakostakin avaamaan näköaloja punaisten mielialojen tuntemiselle.

Kirjaa lukiessa vahvistuu se käsitys, että punaisten puolella nuoret tietämättömyydessään ja sokaistuina uskoivat rehellisesti asiansa oikeutukseen ilman että heillä olisi ollut etualalla ryöstämisen ja tappamisen alhainen halu. Näin näyttää olleen asianlaita ainakin syrjäisempien maaseudun punakaartilaisjoukkojen suhteen, kun sen sijaan Parikankin murhaava tuomio lankeaa pelkurimaisten ja rauhassa mässäävien rintaman takaisten joukkojen ja ylempien, vastuuntunnottomien johtajien yli.

Lukija ei kuitenkaan, samalla kun antaa tunnustuksen Parikan pyrkimykselle objektiivisuuteen ja hänen sujuvalle, miellyttävälle kertomatavalleen, voi ummistaa silmiään teoksessa pitkin matkaa esiintyvältä oman rintamanosan ratkaisevan merkityksen ja omien suunnitelmien strateegisen viisauden liioittelulta ylempien johtajien saamattomuuden ja tyhmän härkäpäisyyden rinnalla. Majuri Rauanheimon alahuomautukset opastavat lukijan kuitenkin hieman objektiivisempaan käsitykseen.

Y. V.

Välähdyksiä Lapualta . . .

Raikas koivujen tuoksu hulvahtaa aamuvarhaisella vastaan Lapuan asemalla.

Tomuinen juna pysähtyy. Asemasilta täyttyy eteläpuolen ihmisistä.

Unet ovat karisseet silmistä jo Seinäjoella. On katsottu lakeutta ja latomerta. Nyt jälleen silmä hakeutuu näkemään avarina aukeavia maisemia. Nopeasti siellä peltosarkoja ja niittyjä pitkin pilvenvarjo ja auringonpaiste vaeltaa. Vuoroin tummuu maa, vuoroin vihreänä välkkyy.

Ja rinnan valon ja varjon aaltoilun liikkuu puiden latvuksissa lakkaamaton, paisuva tuulen humu. Lakeus puhuu. Lakeus tervehtii tulijoita.

*

Monta kertaa aamun kuluessa täyttyy asemantienoo matkaajista.

Sinimustat tunnukset hohtavat Seurahuoneen seinistä. Siellä on majoituskanslia, missä on valvottu pitkin yötä ja vastaanotettu vieraita. Tai tuttuja oikeastaan, sillä saapujathan ovat kaikki kansanliikkeen väkeä, edustajakokouksen ja suuren kesäjuhlan osanottajia.

Aamukahvin ääressä tavataan toinen toisiaan jälleennäkemisen ilossa.

— Mitä Karjalaan kuuluu? Miten Hämeessä taistellaan? Paljonko Savosta on saapunut, ja miten on Kainuun vaaroiltakin näin pian perille ennätetty?

Tuossa joku selittää:

— Ei minun vaimoni olisi jäänyt Lapualta pois, vaikka maailma olisi nurin mennyt. Kun isänmaasta on kysymys, ei häntä estä mikään. Naiset ne kerran voiton tuovat.

Joku on ehtinyt mukaan viime tingassa. Riemuiten hän kertoo, mitenkä hän junaan päästyä onnellisena ajatteli: "Sittenkin Lapualle, — minä saan tulla sinne".

Seurahuoneen juhlasali, edustajakokouksen paikka, on vielä tyhjänä. Sen ovella käydään ahkerasti. Hiljennytään. Suuri taistelija Vihtori Kosola on seisonut tuolla ja puhunut. On niinkuin hänen äänensä kaikuisi nytkin rohkaisevana, toivorikkaana.

Tämä tunnelma on mielessä, kun hetkistä myöhemmin käydään Kosolan talon ohitse kohti kirkkoa ja sankaripatsasta.

Aurinko kimmeltää temppelin ikkunoista. Sankaripatsaan vieressä vartioi joku pää kumartuneena kunnioitukseen. Maanviljelijä Iisakki Nikkola on päiväänsä alottamassa.

*

Yhteiskoululla Lapuan naiset pitävät pitkät pöydät aina valmiina jakamassa antimia.

Emännät Elin Kosola ja Tyyne Saari tulevatkin sitten yhdeksi niistä, joita pidetään vielä kotiseudullakin kiitollisessa muistissa kaiken paikkakunnalta saadun hyvän ohella.

Eteisaulassa palaa tuli pohjalaisessa takassa. Salissa kukat ja heimokansojen liput kertovat lakeuden hengestä.

Yhteiskoululta ei ole paljoakaan matkaa sille koivukujalle, joka kuuluu kansanliikkeen naistentoiminnan johtajan kotiin. Tapaamme heitä, jotka Lapuan nähtävyyksistä tärkeimpänä ovat pitäneet juuri tuota kujaa ja tienoota. He kuvailevat sen puut maailman kauneimmiksi.

*

Edustajakokouksen aikana tulee mieleen:

— Pitäisi asettaa kerran rinnakkain Isänmaallisen kansanliikkeen neuvonpito ja puoluekokous.

Mikä huimaava ero! Kansanliikkeessä ensimmäisenä ja ainoana: isänmaa. Puolueissa: oma kunnia ja valta.

— Olkaa taistelussa nöyriä, mutta lujia, kehoittaa Johdon puheenjohtaja.

Katsomme naisia ja miehiä. Heidän kasvonsa ovat taistelijain, työntekijäin. Niillä on voitontahto — ja uskallus. Tämä kansa ei hellitä. Se ei ole palkkajoukkoa. Isänmaa on sen kutsunut suurta tulevaisuutta rakentamaan.

*

Edustajakokouksen päätyttyä kokoonnutaan kirkkoon seuroihin. Yli kaksituhatta saa istuinpaikat, toiset seisovat.

On jo ilta, mutta kukaan ei tunne uupumusta. Siionin virsi virvoittaa sielua, ja heränneen kansan rauha ja väkevyys virtailee ympärillä.

Täällä etelässä sanottiin Lapuan päivien päätyttyä, kun olimme kotiutuneet ja ystävät sekä vastustajat lausuivat mielialojaan:

— Siellä olisi pitänyt olla koko Suomen kansan.

Todella. Siellä Lapuan kirkossa olisi pitänyt olla ainakin Uudenmaan punaisten mukana, heidän, jotka pilkkaavat Jumalaa. Ja erikoisesti olisi sinne pitänyt saapua kaikkien niiden, jotka Etelä-Suomessa salaa menevät kirkkoihin ja joita häväistään ja vainotaan uskonsa tähden.

Nämä vainotut nousivat elävästi mieleen, kun lakeuksien nuoret miehet virittivät virren täydestä sydämestä.

Ja vielä olisi Lapualla pitänyt olla läsnä, sankaripatsaan ääressä, kaikkien niiden, jotka puhuvat valkoisesta työstä, mutta eivät sitä tee.

*

Tekojen miehen, Vihtori Kosolan haudalle marssitaan rivistöissä helluntaipäivän koitteessa. Sadat ja jälleen sadat vakuuttavat siellä, että työ tulee jatkumaan.

Se ei ole tapaa, ei ulkopuolista. Se on kokemusta.

Kuin vahvistuksena tälle saapuvat Varsinais-Suomesta pitkät autokolonnat ja marssin ollessa käynnissä liittyvät siihen.

— Isänmaan tähden matkaa vaikka tuhansien kilometrien päähän, sanovat he.

Tuli palaa heissä niin vahvana, että se lämmittää ja valaisee kaikkia.

*

Suuri kesäjuhla vietetään Seurahuoneen kentällä.

Jatkoa sivulla 80.

Syökäämme vihanneksia

Kaikkihan me tiedämme vihannesten terveellisyyden, helpon sulavaisuuden, vitamiini- ja kivennäisainerunsaudet, jotka ovat parhaimmillaan juuri nyt kesän kauneimpana aikana. Niistä me saamme terveyttä ja hyvinvointia, tervetullutta vaihtelua ruokalistoihimme kuivan ja tyhjän kevätajan jälkeen.

Tähän asti olemme saaneet vasta retiisejä, kurkkua, salaattia ja pinaattia sekä raparperia. Nytpä alkaa ilmestyä lisää hyvää. Porkkanapenkit odottavat pian harventajaansa. Sieltäkös saadaankin jo pikku porkkanoita, kauniita ja herkullisia. Ja sitten seuraavat puutarhan antimet toinen toistaan.

Ensi antimia kohtelemme aina hellävaroen. Niinpä koetamme niissä säilyttää maku- ja ravintoaineet mahdollisimman tarkoin. Ensimmäiset pienet porkkanatkin menevät perheen suuhun varmasti sellaisinaan, raakoina, kuorimattomina. Koetamme aina kesän kasviksia tuoda jossain muodossa raakoina joka päivä pöytään. Mutta jos haluamme niitä kypsentää, niin keitämme ne kannellisessa kattilassa nopeasti ja tarjoamme sellaisinaan kuumina. Vielä parempi, jos voimme kypsentää ne höyryssä. Tämä tapa säilyttää parhaiten vitamiinit, eivätkä kasvisten kivennäisaineet joudu hukkaan. Kannen pitäminen koko ajan keitinastian päällä lisää kuumuutta ja jouduttaa valmistumista. Keitinvettä, johon kivennäisaineita liukenee, ei koskaan saisi heittää pois, ei edes perunain.

Että kaikki keitinvesi voitaisiin käyttää johonkin ruokaan, on sitä otettava mahdollisimman vähän, että juuri ja juuri tullaan toimeen. Ja kyllähän sille käyttömahdollisuuksia taloudessa ilmestyykin: kastikkeiden ja muhennosten nesteaineeksi tai johonkin liemiruokaan lisäksi. Saammepahan siinä ruoassa sitten jälkeenpäin nuo tärkeät kivennäisaineet. Useampikertainen kuumentaminen hävittää vitamiineja. Sentähden olisi esim. paistettaviin ruokiin pantava kasvikset raakoina hienonteina ilman ennakkokypsennystä, ja tähteeksi jääneet, keitetyt kasvikset syötävä kylminä salaatteina tai vain sellaisinaan.

Kasvisruokia emme mausta niin runsaasti kuin liha- tai kalavalmisteita, sillä niiden hieno maku kärsii. Tutkimusten viimeiset tulokset osoittavat, että mausteiden, etenkin suolan käyttäminen keitinvedessä jo alusta alkaen hävittää vitamiineja. Ruoat pitäisi maustaa siis vasta vähän ennen valmistumista. Älkäämme sentään unohtako vihreitä mausteita tilliä, persiljaa ja ruohosipulia! Niitä käytetään kasvisruokiin runsaasti, mutta lisätään ne vasta valmiisiin.

Talvisin on jokainen emäntä tottunut valmistamaan kasvismuhennoksensa, esim. porkkanamuhennoksen, siten, että hän paloittelee porkkanat pieniksi kuutioiksi, keittää ne vähäisessä vedessä, jonka sitten saostaa vehnäjauhoilla sekä maustaa sen. Mutta muuttakaammepa muotia kesämuhennoksia tehdessämme! Keitämme ensin maidosta tai jonkun kasviksen talteenotetusta keitinvedestä ja vehnäjauhoista paksun valkokastin, jonka maustamme tavallisilla muhennosmausteilla, suolalla, sokerilla, voilla ja persiljalla, ja viimeiseksi lisäämme joukkoon runsaasti lihamyllyllä tai raastinraudalla hienonnettua vihannesta, esim. porkkanaa, lanttua, pinaattia tai retiisiä, vain muutamia lajeja mainitaksemme.

Seuraavassa muutamia vihannesruokalajeja:

Riisi-, luumu- ja porkkanaptiras.

1½ dl riisisuurimoita, 1 muna, 1—2 rkl voita, noin ½ litraa hienonnettua, raakaa porkkanaa, 150 g luumuja. *Päälle:* voitaikina.

Riisit keitetään vedessä pehmeiksi, siivilöidään ja niihin sekoitetaan voi ja muna. Luumut huuhdotaan ja liotetaan vedessä pehmeiksi. Voideltuun vuokaan pannaan kerroksittain riisejä, porkkanaraastetta ja luumuja. Lopuksi kaadetaan luumujen liotusvesi kostukkeeksi laatikkoon, joka peitetään voitaikinalla. Ruoka kypsennetään ja tarjotaan voisulan kanssa.

Kukkakaali pinaatin ja munan kera.

Kukkakaali keitetään ja peitetään sen jälkeen valkokastilla, joka on valmistettu kaalinkeitinvedestä sekä maustettu munalla, suolalla ja sokerilla. Pinnalle ripotellaan korppujauhoja ja juustoraastetta. Se saa ruskettua hetkisen uunissa. Kaalin ympärille tarjolle vietäessä pannaan kovaksi keitetyn munan puoliskoja,

Ainoastaan alkuperäiset HMN huonekalut tyydyttävät Teitä täydellisesti.

Johtajan tytär

Kirj Auni Nuolivaara

(Jatkoa)

"No tervetuloa, hyvä serkku!" sanoi hän. "Ole kuin kotonasi!" Ja hän laski suojelevasti toisen kätensä Estin olkapäälle, toisella pudisteli lujasti hänen käsiään. Hillan pyöreät, terveet kasvot hehkuivat hyväntahtoisuutta, mutta sittenkin se herätti sisäistä kauhua tulijassa:

— Tuoko tuossa on oppilaani? Noin isokin — ja väkevä! hän ajatteli.

Hilla olikin lähes päätä pitempi Estiä ja muutenkin paljoa rotevampi. Tämä huomio täytti hänet ylpeällä etevämmyydentunteella.

"No niin — käydäänpä syömään!" kehoitti Hilla nakaten hatun päästään sohvalle. Silloin hänen intiaaniharjansa leuhahti valloilleen. Pelästyneenä Esti katsoi serkkuunsa. Sekös huvitti Hillaa! Hän pudisteli tukkansa kokonaan silmilleen, niin että hänen silmänsä, pyöreät ja kiiltävät kuin napit, ja nykerönenänsä pilkoittivat hapsien keskeltä kuin villakoiran päästä ainakin. Nyt ei Esti voinut olla nauramatta.

"Onpa sinulla, hyvä serkku, monenlaisia keinoja vieraittesi huvittamiseksi", hän sanoi.

Hilla oli ylpeä kehumisesta. Hän tunsi tehneensä vaikutuksen tulijaan ja antoi senvuoksi armollisesti sitoa nauharuusukkeen tukkaansa ja napittaa pukunsa. Kun vieras näin oli täydentänyt emännän puvun, käytiin pöytään. Hilla oli huomaavainen emäntä.

"Älä hyvä Hilla enää, en jaksa", täytyi Estin huokailla vähän päästä, mutta siitä huolimatta Hilla mätti herkkuja hänen lautaselleen. Ja itse hän näytti hyvää esimerkkiä.

"Ainako sinä syöt noin paljon?" kysyi Esti.

"Aina", kuului maitolasista. "Syö sinäkin, niin kasvat näin pulskaksi kuin minä!"

Kun oli aterioitu, näytteli Hilla taloa ja tavaroita. Siinä kului kyllä aikaa ennenkuin koko talo henkilökunnasta, makasiineista ja talleista lähtien oli tutkittu, puutarhat, huoneet aarteineen kaikki katseltu.

"Katsoppa serkku — me olemme rikkaita!" selitti Hilla aina joukkoon tähystellen vaanien Estiä nähdäkseen, minkä vaikutuksen tämä tekisi köyhään tyttöön.

"Niinpähän näkyy — niin kai", vastasi Esti hajamielisenä, sillä häntä alkoi kehuminen tympäistä. "Mutta sanohan, missä pidämme koulua?"

"Kuka nyt kesällä koulua. — Kuule, mennään tehtaansillalle kävelemään — siellä on kivaa, on sellaisia insinöörejäkin ja muita —"

"Koulua varten minä olen tullutkin ja joudan olemaan vain kesän. Syksyllä menen viimeiselle luokalle yhteiskouluun." Esti katsoi vakavasti Hillaan.

Tämä ei viitsinyt aivan ensimmäisenä päivänä näyttää kaikkia kotitapojaan. Hän vain mutisteli suutaan halveksuvasti.

"No ennättää siitä puhua huomennakin!" hän viimein vastasi kuivasti.

"Hyvä on — siis huomenna!"

Tämän jälkeen Hillan kohteliaisuus laimeni kokonaan. Sanaa sanomatta hän hetken kuluttua hävisi omille teilleen. Esti olikin kiitollinen saadessaan jo olla yksin. Hän vetäytyi kirjettä kirjoittamaan siihen huoneeseen, joka

---

jotka on täytetty keitetyllä, hienonnetulla sekä voisulalla ja hien. munankeltuaisella maustetulla pinaatilla. Munanpuoliskojen väliin vadille pannaan tomaattilohkoja. Kaalin päälle ripotellaan hien. persiljaa. Ruoka-asetelma on hyvin hauskan ja herkullisen näköinen. Tarjotaan kuumana voisulan kanssa.

Keitetty kukkakaali tomaattikastissa.

Kaali paloitellaan lohkoihin, jotka keitetään. Ne pannaan vadille, päälle ripotellaan juustoraastetta ja sitten peitetään tomaattikastilla, joka on valmistettu keitinliemestä valkokastin tapaan, maustettu tomaattisoseella, suolalla ja kovaksi keitetyllä, hien. munalla.

Kasvisraaste.

Lanttua, porkkanaa tai naurista raastetaan hienoksi, maustetaan suolalla, vähän kermalla, hien. mantelilla ja sokerilla. Raaste pannaan vadille korkeaksi keoksi, joka peitetään munanvalkuaisvaahdolla, päälle ripotellaan vähän korppujauhoja ja se pannaan hetkiseksi uuniin ruskettumaan sekä lämpiämään. Tarjotaan liharuokien kanssa.

Sekasalaatti.

Salaatinlehtiä, kurkku- ja retiisiviipaleita (ei kuorita), tomaattilohkoja, pieniä raparperikuutioita pannaan sekaisin salaattikulhoon. Päälle kaadetaan hapankermaa, joka on maustettu sokerilla ja vähän ruohosipulilla.

Raparperipannukakku.

Tehdään tavallista sakeampi ja sokeripitoisempi pannukakkutaikina, johon juuri ennen pannuun kaatamista lisätään raparperikuutioita sekä hienonnettua mantelia, kypsennetään uunissa ja tarjotaan sokerin kera.

Talousopettaja-emäntä.

HMN-ominaisuuksilla varustettuja huonekaluja on hauska silmällä.

oli mainittu serkusten yhteiseksi asunnoksi.

Hyvin nukutun yön jälkeen Esti heräsi virkeänä ja päättäväisenä. Ystävällisenä, mutta vaativana opettajana hän kyllä saisi vielä Hillan mieltymään opiskeluun, niin hän toivoi. Hän oli jo ennenkin, kesälomien aikana, lukenut ehtolaisten ja muiden heikompilahjaisten kanssa hyvällä menestyksellä.

Mutta Hilla oli jo noussut ennen opettajansa heräämistä ja kadonnut. Tämä hieman ihmetytti Estiä. Ja vielä enemmän kummiinsa hän joutui, kun koko aamupäivä kului Hillan näyttäytymättä. No — opettaja ei yksin voinut pitää koulua, se oli selvä.

Päivällisille Hilla tuli silmissään vahingonilo. Opiskelun alkaminen oli siirtynyt päivän eteenpäin. Esti salasi pahanmielensä ja päätti seuraavana päivänä olla varuillaan.

Hän nousi aamulla ennen Hillaa ja koetti sitten tämän noustua vaikuttaa iloisuudellaan elähyttävästi innottomaan, mököttelevään oppilaaseensa. Hän auttoi Hillaa pukeutumisessa ja kertoi kaskuja sisaruksistaan. Ja muutenkin hän jännitti kekseliäisyyttään voittaakseen Hillan jäykkäniskaisuuden.

Estin ponnistukset jäivät kuitenkin tuloksiensa puolesta vähäarvoisiksi. Kouluhuoneeseen kyllä mentiin, availtiin kirjojakin, mutta vaikka opettaja olisi suositellut vaikka kuinka hauskannäköistä seikkailukirjaa edes hiukan luettavaksi, ei Hilla suostunut lukemaan riviäkään, ei kynää käteensä ottamaan.

”En minä viitsi alkaa näin pian — ensi viikolla sitten, maanantaina!” hän jupisi.

”Ja mitä tehdään tänään ja huomenna?”

”Tänään keitetään siirappinekkuja ja huomenna mennään autolla huvilalle.”

”Nekkuja! Mitä minun pitää kuulla! Oletko sinä vielä sellainen lapsi, että sinulle pitää oikein keittämällä keittää makeisia? Eikähän nyt voi — ei ole luntakaan!”

”Voipas — jääkellarissa kyllä hyytyy!”

”Mutta se on niin lapsellista!”

”Eipäs ole! Äitikin aina keittää niitä itselleen, kun ei voi oikein hyvin. — Nyt mennään heti käskemään Ullaa keittämään nekkuja!”

”Joutaako hän sitten koska vain?”

”Täytyy joutaa, kun minä käsken.” Hilla töllisteli ihmetellen Estiä.

”Ei meillä lapset saa koskaan komennella palvelijaa.”

”Hyh, se on eri asia” — Hilla työnsi alahuulensa pitkälle, ”kun te olette köyhiä!”

Esti vaikeni. Nyt hän alkoi vasta kauhistella tehtävänsä visaisuutta.

”Kuulehan Hilla!” hän sitten sanoi hetken mietittyään otsa rypyssä, ”minä lupaan leikitellä kanssasi nämä kaksi päivää ja sitten on sunnuntai vielä kolmas päivä, mutta vain yhdellä ehdolla, joka sinun on luvattava”.

”No sama tuo, olkoon!” pääsi Hillalta vähän ajattelematta.

”Lupaatko maanantaina alkaa totella minua kouluasioissa?”

”No jospa minä sitten, mutta —” Hillan pyöreät silmät kiilsivät ilkamoivasti. ”Sinun pitää ensin totella minua nämä kaksi päivää!”

”Olkoon menneeksi!” myönsi Esti.

”Ja sunnuntai vielä, sunnuntai vielä!” huusi Hilla laukaten pyöröä serkkunsa ympärillä.

(Jatkuu.)

VÄLÄHDYKSIÄ . . .

Jatkoa sivulta 77.

Ihmismeri kohisee. Vapaa, ihana meri, jonka ylitse vain taivas kaareutuu.

Mahtavana vyöryy laulu korkeutta kohti. Edessä on nuorison joukko, p y h ä k e v ä t alttiina astumaan vaikeimpaankin taistelupaikkaan, vaikka kokonaisen elämän kestävään.

M e u s k o m m e, — runoilijan suurenmoinen näkemys yhä uusin ja uusin säkein kumpuaa heidän huuliltaan aitoudella, jolla ei ole vertaa.

Taistelulaulut kajahtavat. Nyt astuvat puhujat toinen toisensa jälkeen kansansa eteen:

— Herää, Suomi, niin loppuu yö. Tule yksimieliseksi, tule voimakkaaksi — e n s i m m ä i s e k s i P o h j o l a s s a.

*

Satumme näkemään silloin yhden u s k o l l i s i s t a t y ö n t e k i j ö i s t ä. Hän on ollut valmis kestämään kaiken. Tiedämme, että hän on kärsinyt puutetta ja nälkää voidakseen antaa vähästään kansanliikkeen viemiseksi eteenpäin, uusiin sydämiin.

Hän ristii kätensä. Hän rukoilee. Nuoruuden haltioitunut into säteilee hänen harmaan päänsä ympärillä.

Hukkuisiko tämä kansa? Ei koskaan.

Oi veriin näännytetty isänmaa, niitä o n, jotka valvovat.

*

— Mitä saitte Lapuan päiviltä kaikille annettavaksi? on meiltä mukana olleilta ennätetty kysyä jo useita kertoja.

Tiedäthän: ihmisen täytyy kantaa haavaa sydämessään voidakseen tulla hedelmääkantavaksi. Mutta silloinkin hän tarvitsee uskoa ja luottamusta tulevaisuuteen.

Ennen helluntaita tuntui useasta meistä ainakin täällä etelässä, että kenties päämäärä on liian kaukainen, ja kansakunnan suuri päivä ehkä sittenkin jää saavuttamatta.

Mutta helluntain jälkeen olemme korkeasta määränpäästä yhtä vakuutetut, yhtä varmat kuin siitä päivästä, joka parhaillaan on meidän.

Sillä emme enää ole samat kuin mitä olimme ennen Lapuaa. Siellä saimme jotakin itse helluntain hengestä. Saimme siellä ne kaksi kallisarvoista, joista aina riittää annettavaksi ja joita täytyy jakaa: u s k o n, j o k a e i o l e m e i s t ä, l u o t t a m u k s e n, j o k a k a n t a a v u o r i l l e.

Mukana ollut.

Herkkusuut, Hei!

Hedelmä- ja makeisliike

HENRI Oy.

Heikinkatu 20 — Puhelin 35 598
Raitiotieliikenteen vaihekohta
Helsinki

O/Y **DAN. WARD** A/B
KUKKAKAUPPA HELSINKI

E. ESPLANADINKATU 20
Puh. 37 935 ja 26 117
ALEKSANTERINKATU 48
Puh. 31 535 ja 28 982
LASIPALATSI
Puh. 62 185

Aina suuri varasto aistikkaita sidontatöitä.
Kukkatilausvälityksiä maailman kaikkiin osiin.

Lakiasioita,

kuten avioeroja, holhouksia, uloshakuja, perinnönjakoja, tilintarkastuksia samoinkuin liikeasioita ajaa ja hoitaa lainopilliset tutkinnot suorittanut nais-asianajaja

Jertta Ruostekorpi
Helsinki, P.-Esplanaatink. 27, C. Puh. 29 776.

Kesän kauneimmat kangasuutuudet ostatte edullisimmin meiltä

Iso Ropertink. 11. Puh. 37 780, 37 627.

TUTUSTUKAA
TÄMÄN LEHDEN
ILMOITUKSIIN

TILATKAA

Uusi Huomen

Kaikki tämän vuoden numerot vielä saatavissa.

Tilaushinta Smk. 30:— vsk. Toimiston **uusi osoite Helsinki, Neitsytpolku 7, puh. 64 159.**

Toimistoaika klo 10—13.

Neliapila **sormus**

Te aloitatte Onnen merkeissä kun annatte hänelle "neliapila" kihlasormuksen.

Meidän 18 karaatin tyylikkäät, sileät sormuksemme, joita esitämme Teille monipuolisen valikoiman, on varustettu tällä rekisteröidyllä merkillä.

Hää- ja kihlajaislahjoina ovat hopea-esineet onnistuneimmat

Kultasepänliike

E. Nevaranta

Iso Robertinkatu 17.

Erinomaista kahvia ja muita virvokkeita nautittavana viihtyisässä ympäristössä

MUSTASSA KARHUSSA

Helsinki - Keskuskatu 7.

Rek. tav. merkki.

Käyttäkää aina kirjekuoriamme ja paperiamme sekä postikorttejamme kirjeenvaihdossanne.

TÄMÄN KAHVIN HÖYRYT

tunkeutuvat joka kylään ja joka pirttiin. Pitäkää huoli, ettei sitä koskaan puutu Teiltä.

Kysykää kaupastanne näitä:

N:o 232	Juttu	7:—	1/4 kg.
„ 229	Kerho	8:—	„ „
„ 224	Pirtti	8:50	„ „
„ 222	Perhe	9:—	„ „
„ 220	Musta Karhu	10:25	„ „

IKL:n KAUPPA OY.

Osoite: IKL:n KESKUSTALO, H:ki. — Puh. 26 404.

Mk 3:—

Kirjapaino- ja Kustannus-Oy. Liike. Helsinki 1938.